

Waarom strafbaarstelling van illegaal verblijf onrechtvaardig is

Ik begrijp dat er behoefte is aan duidelijke regels en dat de overheid illegaal verblijf wil ontmoedigen. Er zijn mensen die zonder rechtmatige reden in Nederland verblijven, en voor die gevallen is handhaving logisch. Maar het grootste probleem van de voorgestelde strafbaarstelling is dat het niet eerlijk onderscheid maakt tussen mensen die bewust regels overtreden en mensen die uit pure noodzaak vluchten.

De meeste asielzoekers kiezen hun lot niet. Niemand besluit vrijwillig om huis, familie en toekomst achter te laten om in een vreemd land alles opnieuw te moeten beginnen. Vlucht is bijna altijd een kwestie van overleven. Mensen vluchten voor oorlog, vervolging, marteling of uitzichtloze armoede. Strafbaarstelling van hun verblijf betekent dat we juist de kwetsbaarsten tot criminelen maken.

Een betere metafoor: stel je voor dat je huis overstroomt door een dijkdoorbraak. Je moet hals over kop vluchten en klopt aan bij het huis van een buurman op de dijk. Je bent dan 'ongewenst' op zijn erf, maar je deed dit niet omdat je dat leuk vond of bewust koos voor een overtreding – je deed het omdat het water je letterlijk tot de lippen stond. Vlucht is geen misdaad, het is noodzaak.

Argumenten tegen de strafbaarstelling

- Criminalisering van kwetsbaren

Het maakt slachtoffers van oorlog en ellende tot criminelen, enkel omdat ze onderdak zoeken.

Het straft mensen die geen echte keuze hadden.

- Onmenselijke uitkomst

Het leidt tot angst en onzekerheid bij asielzoekers die al getraumatiseerd zijn.

Het zet mensen in de illegaliteit, waar ze geen toegang meer hebben tot zorg, onderwijs of bescherming.

- Contraproductief beleid

Strafbaarstelling voorkomt de instroom niet; mensen vluchten toch, omdat het alternatief gevaarlijker is.

In plaats van vertrek te stimuleren, verdwijnen mensen juist uit beeld, wat terugkeer moeilijker maakt.

- Aantasting van hulp en solidariteit

Ook al is hulp juridisch uitgezonderd van strafbaarheid, in de praktijk kan dit vrijwilligers, kerken en organisaties afschrikken om steun te geven.

Het zet druk op de samenleving om mensen in nood te mijden, terwijl menselijkheid juist geboden is.

- Symboolwetgeving zonder effect

Het heeft vooral een signaalfunctie, maar lost de structurele problemen (te lange procedures, tekort aan opvangplekken, moeizame terugkeer) niet op.

Het kost extra politie- en justitietijd, die beter ingezet kan worden voor echte criminaliteit.

- In strijd met mensenrechten en waarden

Het botst met internationale verplichtingen, zoals het Vluchtelingenverdrag en de mensenrechten die Nederland zegt te beschermen.

Het ondermijnt het beeld van Nederland als een land dat opkomt voor rechtvaardigheid en humaniteit.

Conclusie

Strafbaarstelling van illegaal verblijf klinkt misschien als een daadkrachtige maatregel, maar in werkelijkheid is het onmenselijk, contraproductief en symbolisch. Vluchten voor oorlog of vervolging is geen misdaad. Het is een noodsprong om te overleven, net zoals iemand die bij een overstroming naar hoger gelegen grond vlucht.

In plaats van kwetsbare mensen te criminaliseren, zouden we moeten investeren in snellere procedures, fatsoenlijke opvang en realistische terugkeerafspraken. Alleen zo kan de asielketen echt worden ontlast zonder onze waarden en menselijkheid op te offeren.